

Newsletter

International Labour Office, Ankara • Uluslararası Çalışma Ofisi, Ankara

Newsletter 2004-1: Nisan

ISSN 1564-510 X

ILO CENEVRE'DEN HABERLER - NEWS FROM ILO GENEVA

ILO Yönetim Kurulu'nun küreselleşme, zorla çalıştırma ve denizcilerin güvenliği konularını ele aldığı 289. oturumu tamamlandı

ILO Governing Body concludes its 289th Session, discusses globalization, forced labour and seafarer security

ILO Yönetim Kurulu, Küreselleşmenin Sosyal Boyutu ile ilgili Komisyon tarafından hazırlanan raporun da geniş biçimde tartışıldığı 289. oturumunu 26 Mart 2004 tarihinde tamamladı.

Yönetim Kurulu bu konuya ek olarak Myanmar'daki zorla çalıştırma uygulamalarını da gündemine aldı ve dünya ticaretinin yüzde 90'ını gerçekleştiren yaklaşık 1.2 milyon denizci için yeni bir kimlik sistemi benimseyerek gemi söküm işleri ile ilgili yeni yönlendirici ilkeler belirledi.

Küreselleşme ile ilgili görüşmelerin açılışı, raporu Finlandiya Cumhurbaşkanı Tarja Halonen ile birlikte hazırlayan ve onunla birlikte ilgili Dünya Komisyonu başkanlığını yürüten Tanzania Cumhurbaşkanı William Mkapa tarafından yapıldı. "Adil bir Küreselleşme: Herkes için Fırsat Yaratılması" başlığını taşıyan ve Dünya Komisyonu tarafından geçtiğimiz Şubat ayında yayınlanan rapor, küreselleşmenin yönetimi ile ilgili bugünkü politikaların ve kurumların "ivedilikle gözden geçirilmesi" çağrısında bulunmaktadır.

İki gün süren görüşmelerde uluslararası kuruluşları temsil eden delegeler, hazırlanan raporun gerek ILO'da gerekse başka kuruluşlarda politika geliştirme çabalarına önemli bir katkı sağlayacağı, küreselleşmenin yararlarının daha adil biçimde dağıtılmasını gözetmen somut önerilere de yol açacağı konusunda görüş birliğine vardılar. Söz alan birçok katılımcı, insana ya-

kıştır işin küresel bir hedef olması gerektiğini vurgulayan raporu bu özelliğiyle onayladığını belirtti.

Raporda yer alan diğer görüşler de olumlu karşılandı. Bunların arasında, sosyal diyaloga yapılan vurgunun yanısıra, Komisyonun kendi çalışmasının önemli bir noktasını oluşturan mutabakat zorunluluğu da yer alıyordu. Birçok delege, ticaret ve finans işlerinde adil kuralların işletilmesine yönelik çağrıyı olumlu karşıladı. Bu arada ülkelerin kendi içlerindeki ve ülkeler arasındaki eşitsizliklerin giderilmesi ve yoksullukla mücadele adına dış borçların azaltılması ve resmi kalkınma yardımlarının artırılması üzerinde önemle durulan başlıklar arasındaydı.

Toplantıda ele alınan diğer bir konu da, giderek artan çalışma amaçlı göçün gerek bu konumdaki işçiler, gerekse ev sahibi ve gönderen ülkeler üzerindeki etkilerinin çok taraflı diyalog ve diğer girişimler yoluyla gündeme alınmasının gerekliliği idi.

Myanmar

Yönetim Kurulu Myanmar'daki güncel durumu ve bu ülkedeki zorla çalıştırma uygulamaları hakkında Ortak Eylem Planını görüştü. Söz konusu plan Mayıs ayından bu yana askıda bulunuyordu. Yönetim Kurulu bu alanda birtakım olumlu gelişmelerin gözlemlendiğine işaret ederek, ülkedeki muhalefetin lideri Daw Aung San Suu Kyi'nin planın uygulanmasından yana olduğu bilgisini verdi.

Bununla birlikte Yönetim Kurulu, Myanmar'da üç kişinin ILO ile temas ettikleri gerekçesiyle vatana ihanetten mahkum edilmelerinin, Hükümetin ILO ile işbirliği konusundaki samimiyeti üzerine ciddi gölgeler düşürdüğünü de ekledi. ILO temsilcileri sözü edilen bu kişilerle görüşmüşlerdi ve belirtildiğine göre mahkumiyetleri için ciddi bir gerekçe bulunmaktaydı. Salt ILO ile temas ettikleri için hiç kimsenin hiçbir koşulda kovuşturulmaması gerektiğini belirten ILO delegeleri, mahkum edilen kişilerin serbest bırakılmasını istediler.

ILO Yönetim Kurulu, konunun Myanmar hükümeti tarafından hızla çözüme kavuşturulmasını umut ettiğini belirtti. Yönetim Kurulu ayrıca, önerilen kolaylaştırıcı sisteminin gerekli güvenceler ve gizlilik temelinde nasıl işleyebileceğine ilişkin görüşlerini açıkladı. Kolaylaştırıcıdan beklenen, zorla çalıştırma uygulamasının potansiyel mağdurlarına yardımcı olmasıdır. Yönetim Kurulu görevlileri, bu adımların ve getirilen açıklıkların ışığında Eylem Planına ilişkin daha ileri adımlar üzerinde duracaklardır.

Uluslararası Çalışma Konferansı, bu konuda 2004 yılı Mayıs ayı sonuna kadar cereyan edecek gelişmelere ilişkin bir rapor isteyecektir.

Diğer konular

ILO Yönetim Kurulu ayrıca açık denizlerde ve uluslararası limanlarda güvenliği artıracak önemli bir adım daha atmıştır. Bu adım, dünya ticaretinin yüzde 90'ıyla doğrudan ilgili yaklaşık 1.2 denizcilik işleri çalışanının kimliklerinin yeni "biyometrik" sistemle doğrulanmasını öngörmektedir. Yeni önlem, Uluslararası Çalışma Konferansının geçtiğimiz Haziran ayında kabul ettiği, 185 sayılı değiştirilmiş Denizcilerin Kimlikleri Sözleşmesi'nin uygulanabilmesi açısından zorunludur. Bu değişiklik, ABD'yi hedef alan 11 Eylül 2001 terörist saldırılarının ardından, denizciler arasında güvenliğin artırılması gereksiniminden kaynaklanmıştır. Yönetim ayrıca gemi söküm işlerinde iş güvenliği ve sağlığı ile ilgili ilkelere nihai onayını vermiştir. Söz konusu işlerin en yaygın biçimde yapıldığı ülkeler Bangladeş, Çin, Hindistan, Pakistan ve Türkiye'dir. Geçen yıl Bangkok'ta toplanan uzmanlar tarafından hazırlanan bu ilkelere yer alan hükümler yasal anlamda bağlayıcı olmadıkları gibi aynı alandaki ulusal yasaların, yönetmeliklerin ya da benimsenmiş standartların yerine

geçme amacını taşımamaktadır. Ancak söz konusu ilkelerin, gemi söküm işlerinde ILO'nun insana yakışır iş gündemi çerçevesinde güvenli çalışma koşullarını yerleştirmek amacıyla hemen uygulamaya konulması mümkündür. ILO Yönetim Kurulu ayrıca Basel Sözleşmesi çerçevesinde bir ILO-Uluslararası Denizcilik Örgütü ortak çalışma grubunun oluşturulduğunu da belirtmiştir. Grubun amacı, tek tekneli deniz araçlarına yakın zamanlarda konulan yasağın ardından yakın gelecekte hızla gelişmesi beklenen bir sanayi olarak gemi söküm işlerine daha yakından eğilmektir.

Sendikal özgürlükler

ILO Sendikal Özgürlükler Komitesi, sendikalaşma özgürlüğü ve sendikal hakların ihlaliyle ilgili bildirilen yüzün üzerindeki olaydan 31'ini ele alıp incelemiştir. Komite bu incelemelerinde gerek gelişmiş, gerekse gelişmekte olan ülkelerdeki kimi vakalara dikkat çekmiştir. Komitenin üzerinde durduğu durumlar arasında şunlar yer almaktadır:

- Kolombiya'ya ilişkin olarak yapılan son incelemeden bu yana geçen zaman zarfında 59 sendikacının daha öldürülmüş olması ve böylece 2003 yılında işlenen bu tür cinayetlerin sayısının 70'e ulaşması derin bir endişeyle karşılanmıştır. Komite, Hükümetin bu konudaki iddialar karşısında yaptığı ayrıntılı açıklamalara karşın konunun ciddiyetinin bir kez daha altını çizmiş, Hükümetten her tür şiddet olayını araştırmak için gerekli kurumları oluşturmasını, halen ortada olan katlanılmaz duruma bir an önce son vermesini ve sorumluları etkili biçimde cezalandırmasını talep etmiştir.
- Komite, Yönetim Kurulu'nun dikkatini Venezuela'da cereyan eden gelişmelere de çekmiştir. Bu ülkede sendikalar ve üyeleri üzerindeki baskılar sürmektedir. Ayrıca, Venezüela İşçi Konfederasyonu Başkanı için gözaltı kararı çıkarılmış, resmi yetkililer alternatif bir konfederasyonu desteklemiş, 19 bini aşkın işçi de sendikal faaliyetleri nedeniyle işten çıkartılmıştır. Komite, İnşaat İşçileri Konfederasyonu'na üye bir işçinin 1 Mayıs 2003 kutlamalarından hemen sonra öldürülmesini endişeyle karşılamış, göz altına alma ve işkence olaylarını araştıracak bağımsız bir organ oluşturması için hükümete çağrıda bulunmuştur.

- Komite, Çin’de işçi liderlerinin hapsedilmeleriyle ilgili bir durumu gözden geçirmiş, işçilerin serbest bırakılması ve davanın yeniden ele alınması yolundaki tavsiyelerinin dikkate alınmaması nedeniyle duyduğu üzüntüyü belirtmiştir. Komite, çalışma yaşamıyla ilgili bir uyuşmazlığın “düzeni bozma” gerekçesiyle uzun hapis cezalarıyla sonuçlandırılmasını ciddi bir durum olarak değerlendirmektedir. Daha önceki benzer durumlarda olduğu gibi burada da Hükümetten kendisiyle temas edecek bir heyeti kabul etmesi istenmiştir.
- Komite, Myanmar’da sendikalaşma özgürlüğünü sağlayacak hukuksal bir temel olmayışına, herhangi bir sendikal faaliyette bulunan ya da çalışma yaşamına ilişkin hoşnutsuzluğunu dile getiren herhangi bir kişinin hemen baskı altına alındığına ilişkin iddialara dikkat çekmiştir. Bu ülkede, denizciler dahil bütün çalışanlara ve işverenlere sendikalaşma özgürlüğü tanıyacak yasal düzenlemelerin yapılması ve hükümetin bu alanda ILO teknik yardımlarını kabul etmesi talep edilmektedir.

Küresel işsizlik 2003’te rekor düzeyini korudu; ancak ILO’nun yıllık iş raporlarına göre düzelme belirtileri var

Global unemployment remains at record levels in 2003 but annual ILO jobs report sees signs of recovery

Uluslararası Çalışma Örgütü tarafından 22 Ocak 2004 günü açıklanan yıllık iş raporunda belirtildiğine göre, küresel işsizlik 2003 yılında 185.9 milyona ulaştı; kadın ve erkek çalışanlar arasında rekor düzeyde kalan işsizlik, iki yıllık bir durgunluk döneminin ardından gelen ekonomik gelişmeye rağmen gençler arasında daha da hızla yaygınlaştı.

ILO’nun “Küresel İstihdam Eğilimleri 2004” (Not 1) raporu, ihtiyatlı bir iyimserlik içeren analizinde, yukarıda belirtilen gelişmeye rağmen, 2003 yılının ikinci yarısında ortaya çıkan ekonomik iyileşmenin küresel istihdamda görülen olumsuz gelişmelerin önünü bir ölçüde kestiğini, bu olumlu gelişmenin sürdürülmesi durumunda iyileşmenin 2004 yılında da sürebileceğini belirtmektedir.

ILO Genel Müdürü Juan Somavia konuya ilişkin olarak şunları söyledi: “En kötü durumun artık geride bırakıldığını söylemek için henüz erkendir. Bununla birlikte, küresel ekonomik büyümeye ve iç talebe ilişkin tahminler doğrusya ve bu durum gelecek yıl da sürerse, küresel istihdamla ilgili tablo 2004 yılından itibaren daha olumlu bir görünüm verebilir.

“Asıl endişemiz şuradadır: Ekonomide görülen düzelme kesintiye uğrarsa, daha çok ve daha iyi iş umutlarımız gene gerçekleşmezse, birçok ülke, Birleşmiş Milletler tarafından 2015 yılı için belirlenen Binyıl Kalkınma Hedefi (*Millenium Development Goals*) olarak yoksulluğu yarı yarıya azaltmayı başaramayacaktır. Ancak, bu eğilimi tersine çevirebiliriz

ve yoksulluğu azaltabiliriz; bunun için, siyasal sorumluların istihdam konusunu öncelikli olarak değerlendirmeleri ve insana yakışır iş hedefini makroekonomik ve sosyal politikaların merkezine yerleştirmeleri gerekmektedir.”

ILO bu yılın raporunda aşağıdaki gelişmelere işaret etmektedir:

- 2003 yılında çalışmayan ve iş arayan insan sayısı 185.9 milyona ya da toplam işgücünün yüzde 6.2’sine ulaşmıştır. Bu, ILO tarafından bugüne kadar kaydedilen en yüksek işsizlik rakamıdır. Gene de 2003 yılı rakamı, ILO’nun 185.4 milyon olarak belirlediği 2002 yılı işsiz sayısına göre küçük bir artışı ifade etmektedir;
- Dünyadaki bütün işsizler arasında 108.1 milyon kişi erkektir ve bu da 2002 yılına göre 600 binlik bir artış anlamına gelmektedir. Kadın işsiz sayısında ise küçük bir azalma olmuş, 2002’de 77.9 milyon olan kadın işsiz sayısı 2003 yılında 77.8 milyona inmiştir;
- Durumdan en ağır biçimde etkilenenler, 15-24 yaş grubundaki 88.2 milyon kişidir ve bunlar arasında işsizlik oranı 14.4 milyon gibi çok yüksek bir düzeye çıkmıştır;
- “Enformel ekonomi” denilen ve sabit işleri olmayanları kapsayan kesim GSYH’sı düşük olan ülkelerde büyümeye devam etmekle birlikte, “çalışan yoksulların” – ya da günde 1 dolar veya altında kazanarak geçinenlerin – sayısı 2003 yılında tahminen 550 milyon civarında sabit kalmıştır.

Bölgelere bakış

ILO raporu, 2003 yılında işsizlikte ve eksik istihdamda görülen artışın, sanayileşmiş ülkelerde ekonomik düzelmenin yavaşlığından, SARS'ın Asya'daki istihdam üzerindeki etkilerinden ve silahlı çatışmaların yol açtığı sonuçlardan ileri geldiğini belirtmektedir. Bu sayılanlardan sonuncusu özellikle seyahat ve turizm sektörlerini etkilemiştir. 2003'ün ikinci yarısında SARS'ın kontrol altına alınması ve GSYH büyümesinde belirli bir istikrara ulaşılması sonucunda istihdamda bir miktar düzelme görülmüştür. ILO raporu 2004 yılındaki küresel ekonomik büyümeyle ilgili olarak ihtiyatlı bir iyimserlik içinde bulunmakta; sanayileşmiş ülkelerde talebin artmasının, ticaretin genişlemesinin sonucunda iç talepteki yükselmelerin istihdam durumunu daha da düzeltilebileceğini ileri sürmektedir.

Rapora göre, "Latin Amerika ve Karayipler, Orta Doğu ve Kuzey Afrika ve geçiş dönemi ekonomileri (yüzde 4), Asya'daki bütün alt bölgeler (Doğu Asya'da yüzde 7.1, Güneydoğu Asya'da yüzde 4.5 ve Güney Asya'da yüzde 5) ve Sahra Güneyi Afrika (yüzde 5'in biraz altında) için tahmin edilen büyüme hızları, bu bölgelerde yeni istihdam alanları yaratacak yeterliliktedir."

Sanayileşmiş bölgeler, özellikle 2003 yılının ikinci yarısında olmak üzere, son iki yıl içinde ekonomik yavaşlamayı tersine çevirmişlerdir. ABD'de GSYH artışında bir toparlanma olmasına rağmen, yeni iş yaratılmasında yeterli iyileşme sağlanmamış ve işsizlik oranı yüzde 6 civarında seyretmiştir. Buna karşılık Avrupa Birliği'nde kimi ülkeler, GSYH'da yüzde 1.5 gibi yavaş bir artışa rağmen işgücü piyasalarında olumlu gelişmelere tanık olmuşlardır. Japonya da uzun süren krizin ardından kendini toplamış gibi görünmektedir; ancak bu ülkenin 1990'ların başında görülen yüzde 3'lük düşük işsizlik oranını yeniden yakalaması için zaman gerekmektedir. Rapora göre, ABD'deki GSYH artışının iş yaratması ve Avrupa'da çalışma çağındaki nüfus içinde istihdamın payının yükselmesi durumunda sanayileşmiş ülkelerdeki işsizlik oranlarında azalma beklenebilecektir.

2001 yılında küresel ekonomide hasıla artışındaki yavaşlama ve istihdamdaki kayıplar biçiminde kendini gösteren ekonomik yavaşlamadan en fazla etkilenen bölge **Latin Amerika** ile **Karayipler** olmuştur. Ancak, bu bölgenin ülkelerinde 2003 yılında yeniden pozitif büyümeye geçildiği görülmektedir (2002 yılında yüzde - 0.1'lik azalmanın ardından yüzde 1.6'lık büyüme). Ancak istihdamdaki artış bugüne kadar çok yavaş ilerlemiştir. Bölgesel işsizlik oranında görülen 1 puanlık azalma Arjantin'deki düzelmeye ve işgücü artış hızının yavaşlamasına bağlanabilir.

Doğu Asya, yüzde 7'yi aşan istikrarlı bir GSYH artışına rağmen işsizlik yaygınlaşmıştır. Güneydoğu Asya'da işsizlik 2003 yılında önemli ölçüde azalmış, bu arada işgücüne katılım oranı da yükselmiştir. Güney Asya'da yüzde 5.1'lik GSYH artışına rağmen işsizlik oranı değişmemiştir. Dolayısıyla, enformel istihdamdaki artışa ek olarak Güney Asya çalışanların yoksulluğunda herhangi azalma olmamıştır. Güney Asya'da işgücü piyasasına yeni girenlerin sayıca fazla olması (2015 yılına kadar 6 milyonun üzerinde kişi) nedeniyle işsizlikte sınırlı bir artış beklenmektedir. Güneydoğu Asya'da genel olarak işsizliğin ötesinde çalışanların yoksulluğunu azaltma açısından da bir potansiyel bulunmaktadır. Ancak bunun için yoksulluğun en yaygın olduğu ekonomilerin, bölgedeki daha zengin ekonomilerin son birkaç yıl içinde gerçekleştirdikleri GSYH ve istihdam artış hızlarını yakalamaları gerekmektedir.

Orta Doğu ve Kuzey Afrika'da da işsizlik hızla artmış, yüzde 12.2 ile bu bölge dünyada işsizlik oranının en yüksek olduğu bölge durumuna gelmiştir. Bunun başlıca nedenleri, kamu sektöründeki istihdamın yeniden yapılandırılması ve işgücündeki artış hızının yüksekliğidir. Başka ülkelere işçi gönderen ülkelerde işsizlik artışına yol açan bir diğer neden de, kimi Körfez ülkelerinin yabancı işçilerin yerine yerlilerin çalıştırılması yönündeki girişimleridir. 2003 yılı ILO raporunda da belirtildiği gibi, bu bölgedeki ülkelerin geleceği hâlâ bulutlu görünmektedir. Petrol fiyatlarına bağımlılık, kimi ekonomilerin soğuramayacakları ölçüde yüksek bir işgücü artış hızı, kamu kurumla-

rında kalite yetersizliği ve kimi ekonomilerdeki yoksulluk, işgücü piyasalarında gerçek gelişmenin önünde duran önemli engeller arasındadır.

Sahra Güneyi Afrika ise ne işsizlik oranını ne de çalışan kesim içindeki yaygın yoksulluğu azaltabilmiştir. Ayrıca, HIV/AIDS'in işgücü piyasaları üzerindeki etkisi ve sürüp giden "beyin göçü" bölgeyi çok ihtiyaç duyduğu beşeri sermayeden de yoksun bırakmış, bölgenin Binyıl Kalkınma Hedeflerini gerçekleştirme olasılığını azaltmıştır. Sahra Güneyi Afrika'da HIV/AIDS sorunu ile de bağlantılı olan çalışan kesim yoksulluğu, büyüme ve kalkınma önündeki en büyük engel durumundadır.

Geçiş sürecindeki ülkelere gelince: Ekonomik değişikliklerden kaynaklanan ve yıllar süren işsizlik artışlarının ardından söz konusu ülkeler bu çizgiyi artık tersine çevirmiş görünmektedirler. Nitekim bu ülkelerde işsizlik 2003 yılında azalmıştır. İşgücü piyasası koşullarında da, çekilen yabancı yatırımlar sayesinde düzelmeler beklenmektedir. Güçlü bir iç talep, ticaretin büyümesi ve geçiş sürecine yerel birtakım sorunların aşılması, hep olumlu göstergelerdir. Bir kez daha burada da HIV/AIDS'in kimi ekonomilerin daha ötede gelişmeleri önünde bir tehdit olarak durduğunu belirtmek gerekir.

Gelecekteki büyüme için bir temel

2003 yılında dünya ekonomisinde genel bir GSH artışı görülmüş, ancak istihdamda böyle bir gelişme görülmemiştir. Dünyada yoksulluğun yarı yarıya azaltılmasını öngören Binyıl Kalkınma Hedefine 2015 yılında ulaşılabilmesi, bu durumun değişmesini gerektirmektedir.

Raporda da belirtildiği gibi: "Başlıca görev, dünya işgücü piyasalarına her yıl yeni giren 514 milyon kişinin bu piyasalarca emilmesinin ve 2015 yılına kadar yoksulluğun azaltılmasıdır. GSH'daki artışın 2004 yılında ve ötesinde istihdam artışı olarak ne ölçüde yansıma bulacağı, politika kararlarında istihdam politikalarına ne derece öncelik tanınacağına, bu politikalara makroekonomik politikalar ölçüsünde ağırlık tanınıp tanınmayacağına bağlıdır."

ILO bunlara ek olarak politik kararları alanların aşğıdaki ilkelere uymaya çağırmıştır:

- **"Yoksuldan yana" politikalar benimsenmelidir.** Yoksulluk, giderek artan işsizlik ve eksik istihdamla birlikte, istihdamın genişlemesini sınırlandırmaktadır. Yoksullar, eğitimsizlik, olumsuz sağlık koşulları ve güçsüzlük gibi nedenlerden dolayı kendilerini ve ailelerini yoksulluktan çekip çıkarma potansiyellerini kullanamamaktadırlar. Yoksuldan yana politikalar, insanlara *insana yakışır iş* sağlayarak istihdam imkanları yaratacak biçimde oluşturulmalıdır. Başka bir deyişle, kadınlara ve erkeklere, özgürlük, güvenlik ve insanlık onuru çerçevesinde sağlam ve kazancı makul iş imkanları sağlanmalıdır.
- **Eğer yeni iş imkanları yaratmayan ekonomik büyüme süreklilik kazanırsa, bu durum gelecekte büyümenin kendisini de tehdit edecektir.** Hiçbir ülke uzun dönemde giderek artan işsizlik oranlarına katlanamaz; çünkü, giderek azalan talep bir noktadan sonra ekonomik büyümeyi de frenleyecektir. Ayrıca, yüksek işsizlik oranlarının süreklilik kazanması aynı zamanda beşeri sermayenin israfı anlamına da gelmektedir. İnsana yakışır iş imkanlarının yaratılması, yoksulluğun azaltılmasının ötesinde gelecekteki büyüme açısından da vazgeçilmez bir koşulu yerine getirir. Bezgin, eğitimsiz ve istihdamı mümkün olmayan çok sayıda genç, uzun dönemli kalkınma perspektifleri üzerinde yıkıcı etkiler yaratabilir. Bu nedenle gençler arasında işsizlik oranları azaltılmalı ve genç insanların potansiyelinden yararlanılmalıdır.
- **Gelişmiş ülkelerdeki pazarlara erişimi sağlayacak uluslararası yardımlar artırılmalı, dış borçlarla dış borç ödeme yükümlülükleri hafifletilmelidir.** Bu sayede daha iyi bir yönetim, iş yaratılması ve yoksullukla mücadeleyi hedefleyen programlar için daha fazla kaynak sağlanabilecektir. Bu olmadan, gelişmekte olan ülkelerin çoğu giderek artan dünya talebinin karşılanmasında kendilerine yer bulamayacaktır.

Küreselleşmenin bugünkü gidişatının değiştirilebileceğini ve değiştirilmesi gerektiğini belirten Dünya Komisyonu, küresel yönetişimin ivedilikle yeniden ele alınması çağrısında bulundu

World Commission says globalization can and must change, calls for urgent rethink of global governance

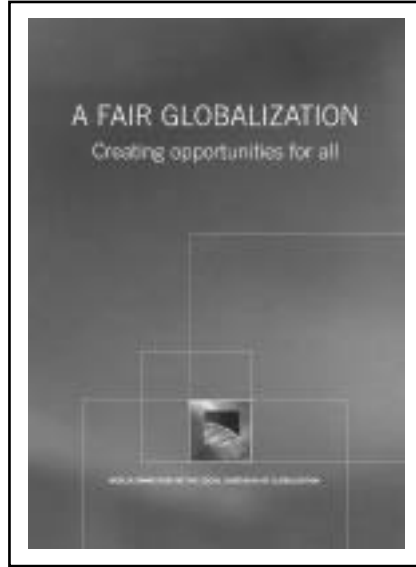
ILO'ya 27 Şubat 2004 tarihinde sunulan çığır açıcı yeni bir raporda, küreselleşmenin bugünkü seyrinin değişebileceği ve değişmesi gerektiği belirtildi. Genel olarak rapor, adaletli ve kapsayıcı bir küreselleşme sürecinin tüm dünya için öncelikli bir konu haline geldiğini vurgulamaktadır.

Adaletli bir Küreselleşme: Herkes için Fırsat Yaratacılığı başlığını taşıyan rapor, küresel yönetişimin bugünkü politika ve kurumlarının “ivedilikle yeniden gözden geçirilmesi” çağrısında bulundu. Rapor, **Küreselleşmenin Sosyal Boyutuyla ilgili Dünya Komisyonu** tarafından hazırlanmıştır. (Not 1) Komisyonun başkanlığını Finlandiya Devlet Başkanı Tarja Halonen ile Tanzanya Devlet Başkanı Benjamin William Mkapa yapmıştır.

168 sayfalık rapor, “küreselleşmenin getirebileceği olumlu sonuçların” son derece büyük olduğuna işaret ettikten sonra şöyle demektedir: “küreselleşme birçok yarar için kapıları açmıştır... açık toplumların ve açık ekonomilerin gelişmesini sağlamıştır... günümüzde, yoksulluğun, cinsiyet ayrımcılığının, çocuk işçiliğinin ve çevresel bozulmanın olduğu her yerde bunlara karşı gerçek anlamda bir küresel vicdan gelişmektedir.”

Rapor bu saptamaların ardından şöyle devam etmektedir: “Ancak, küresel ekonominin bugünkü gidişatında köklü ve dirençli birtakım dengesizlikler de bulunmaktadır. Bunlar, etik açıdan kabul edilemez, siyasal açıdan ise sürdürülemez niteliktedir... Kadın olsun erkek olsun geniş kitlelerin gözünde küreselleşme, insana yakışır iş ve çocukları için iyi bir gelecekte oluşmuş basit ve meşru özlere henüz karşılayamamaktadır.”

“Küreselleşmenin bugünkü yönüne ilişkin endişeler giderek artmaktadır. Bu sürecin getirebileceği avantajlar birçok kişi için henüz çok uzakken, riskler hemen yakındır. Rüşvet ve yolsuzluk yaygın bir olgudur. Terörizm açık toplumları tehdit etmektedir ve açık piyasaların geleceği giderek daha fazla sorgulanmaktadır. Küresel yönetişim bir kriz içindedir. Kritik bir kavşağa gelmiş bulunuyoruz; geldiğimiz bu noktada, bugünkü politikalarımızı ve kurumlarımızı yeniden gözden geçirmek zorundayız.”

Komisyonun kurulması fikri ilk olarak ILO Genel Müdürü Juan Somavia tarafından ileri sürülmüştü. Somavia, raporun, küreselleşmenin sosyal boyutunu değerlendirme yönünde ilk girişim olduğunu belirtmiştir. Komisyonun, ortak bir zemin oluşturmak bugün “paralel monologlarla” “sağırklar diyaloguna” dönen birtakım konularda öneri geliştirmek üzere ILO tarafından toplandığını hatırlatan Somavia sözlerini şöyle sürdürmüştür: “Bu Komisyon, açık görüşlü ve sağduyuya dayalı bir umut mesajı vermektedir.

Küreselleşmenin adaletli ve kapsayıcı bir süreç haline getirilmesi güç, ama başarılabilir bir iştir ve tüm dünyada öncelik taşımaktadır.”

Somavia, Komisyonun Nobel ekonomi ödülü sahipleri, siyasetçiler, parlamenterler, sosyal ve ekonomik konularda uzman kişiler, işveren ve işçi örgütleriyle çok uluslu şirketlerin, yüksek öğretim kurumlarının ve sivil toplumun temsilcilerinden oluştuğuna işaret ettikten sonra şöyle demiştir: “Bu bileşimiyle Komisyon, günümüzde küreselleşme sürecini niteleyen çeşitli ve farklı görüşlere sahip kesimleri temsil etmektedir ve küreselleşmenin dengesizliklerini düzeltecek bir dizi öneri geliştirmiştir.” Rapor “mucizevi

basit çözümler önermemektedir. Yapmaya çalıştığı halkın özlem ve kaygılarıyla küreselleşmenin potansiyellerini ele alarak bugünkü açmazların aşılmasına katkıda bulunmaktadır.”

Komisyon, adaletli ve kapsayıcı bir küreselleşmenin sağlanması için gerekli yollar arasında, geniş bir alanda birbiriyle eşgüdümlü bir dizi önlem önermektedir. Bu önlemlerden amaçlanan, yönetişimin ve hesap verebilirliğin hem ulusal hem de uluslararası planlarda iyileştirilmesidir. Uluslararası ticarete, yatırımlarda, finansman ve göç hareketlerinde, bütün çıkarları, hakları ve sorumlulukları gözetken daha adaletli kuralların yerleştirilmesi; temel çalışma standartlarının yaygınlaştırılması ve küresel ekonomide asgari düzeyde de olsa sosyal güvenliğin sağlanması ve mevcut kapasitelerin geliştirilerek BM’in Binyıl Kalkınma Hedeflerine ulaşılması için uluslararası kaynakların seferber edilmesine yönelik ek çabalar bu önlemler arasında yer almaktadır. Komisyona göre adaletli bir küreselleşme aynı zamanda ülkelerin kendi ulusal yönetim uygulamalarını geliştirmelerine bağlıdır. Komisyon bu çerçevede, insanların küreselleşmenin getirdiği fırsatlardan etkin biçimde yararlanabilmeleri için gerekli ulusal, yerel ve bölgesel politika önceliklerini sıralamaktadır.

Komisyon “herkese insana yakışır bir iş sağlanmasının” küresel bir hedef olarak belirlenmesini ve bu hedefe tamamlayıcı ulusal ve uluslararası politikalarla ulaşılmasını tavsiye etmektedir. Bu, bütün ülkelerde önemli bir siyasal talebe yanıt oluşturacaktır. Bütün ülkelerde istihdam yaratılmasına yönelik girişimlerin hızlandırılması, ülke için sosyal gerilimlerin yanısıra ülkeler arasındaki ekonomik gerginlikler de hafifletecektir. Rapor şöyle devam etmektedir: “makro ekonomik politikalar, sürdürülebilir küresel büyüme ve tam istihdama yönelik daha dengeli bir stratejiye ulaşmak üzere daha iyi eşgüdüme kavuşturulmalıdır. Bu arada, efektif talebi yüksek düzeylerde tutma sorumluluğu da ülkeler arasında eşit biçimde paylaşılmalıdır.”

Raporda belirtildiğine göre, istihdam gibi sosyal hedeflerin küresel düzeyde öncelik kazanamamasının nedenlerinden biri, görevleri birbirinden farklı olan uluslararası kuruluşların yeterince işbirliği yapamamasıdır. Komisyon bu durumu dikkate alarak ilgili uluslararası kuruluşların adaletli ve kapsayıcı bir küreselleşme süreci için daha dengeli politikalar geliştirmelerini sağlayacak “Politika Tutarlılığı Girişimleri” gerçekleştirilmesini tavsiye etmektedir. Bundan

amaçlanan, ekonomik, sosyal ve çevresel duyarlılıkları dengeleyen somut konularda entegre politika önerilerinin derece derece geliştirilmesidir. Bu girişimlerden ilki küresel büyüme, yatırım ve istihdam yaratılması konusunu ele alarak ilgili BM kuruluşlarını, Dünya Bankası’nı, IMF’yi, Dünya Ticaret Örgütü’nü ve ILO’yu devreye sokmalıdır. Diğer girişimlerin öncelikli alanları arasında cinsiyet eşitliği ve kadının güçlendirilmesi, eğitim, sağlık, gıda güvenliği ve insan yerleşimleri yer almaktadır.

Farklaşan görüşler, birbiriyle buluşan sesler

Komisyon görüşmeler sırasında geniş bir veri kümesini değerlendirmiş ve şu sonuca varmıştır: “Bugünkü küreselleşme süreci gerek ülkelerin kendi içlerinde gerekse ülkeler arasında dengesiz sonuçlara yol açmaktadır. Gerçi zenginlik yaratılmakta, ancak çok sayıda ülke bunun nimetlerinden yararlanamamaktadır.” Komisyon, çalışmanın ve istihdamın küreselleşmenin yararlarının geniş bir kesime ulaşması açısından bütün stratejiler için zorunlu olduğuna dikkat çekmekte, durum böyleyken küresel işsizliğin 185 milyon kişiyle tarihte rekor düzeye vardığına işaret etmektedir. Bu arada, “enformel ekonominin” büyümeye devam ettiği de belirtilmektedir.

Komisyon, sonuçlara ulaşım tavsiyelerini belirlemeden önce, son iki yıl içinde dünyanın çeşitli bölgelerinden çeşitli kesimlere danışmıştır. Komisyon, 20 civarında ülkede yürüttüğü 26 “diyalogda” yalnızca veri toplamamış, ayrıca birbirinden farklı, çoğu kez eleştirel görüşler arasındaki tartışmaları da teşvik etmiştir. Görüşlerinin ortaya konması için iş çevreleri, işçi kesimi ve sivil toplumla da özel diyaloglar yürütülmüştür.

Komisyon “Diyaloglarla ortaya çıkan görüş çeşitliliği içinde her şeye rağmen ortak zeminlerin de ortaya çıktığına” işaret etmektedir. İstihdam konusunda belirsizlik ve endişe göze çarpmaktadır. Filipinler’den bir katılımcının sözleriyle, “çocuk ayakkabısının fiyatını ucuzlatırken çocuğun babasının işini kaybetmesine neden olan bir küreselleşmenin anlamı yoktur.” Kimi katılımcılar “aile ve okul gibi geleneksel kurumlara yönelik tehdide” dikkat çekmiş, güçlüden yana işleyen adaletsiz kurallara yönelik yakınmalar dile getirilmiştir. Bu arada Komisyon, insanların daha etkili bir Devlet ihtiyacını dile getirdiklerine de tanık olmuştur.

Yaygın endişe konuları arasında, gerek göç veren gerekse göç alan ülkelerde ortak olmak üzere **göç olgusu** da yer almaktadır. Katılımcıların belirttiklerine göre, ülkelerin kendi kapasitelerini geliştirme süreçlerini olumsuz etkileyen “beyin göçünün” yanısıra, bütün bölgelerden yoksul göçmenler, en başta kadınlar, vardıkları ülkelerde kendilerini kayıt dışı ekonominin pençesinde bulmaktadır.

Dünyanın her yerinde bölgesel entegrasyon, daha adil ve kapsayıcı bir küreselleşmenin yolu olarak görülmekte, bu arada küreselleşmenin getirdiği sorunlarla baş edilmesinde Birleşmiş Milletlerin sağlayacağı desteğin önemine herkes işaret etmektedir.

Komisyona belirttiğine göre, diyaloga katılanların çoğunluğu çözümün mümkün olduğuna inanmaktadır; nitekim, bunların arasında fiilen çözüm arayışına girenler, çözüm arayışlarına girenleri destekleyenler de vardır. Küreselleşmenin bugünkü modelinin sunduğu olumsuzluklar ne olursa olsun, sürecin bir gerçeklik olduğunu ve önceliklerin de bu gerçekliğe göre uyarlanması gerektiğini herkes kabul etmektedir.

Tanzanya’daki bir diyalog sırasında da söylendiği gibi, “dış dünya bizsiz de yapabilir, ama biz onuz yapamayız.” Polonyalı bir katılımcının eklediği ise şöyledir: “Eğer küreselleşme bir nehirse, bizim de enerji elde etmek için bu nehir üzerine barajlar inşa etmemiz gerekir.”

Küreselleşmenin ele alınışı ülkeden başlar

Raporda, adil bir küreselleşme sürecinin, gerek ülkelerin kendi içlerinde gerekse uluslararası planda gelişmiş bir yönetimi gerektirdiği belirtilmektedir. Kalkınmanın hangi düzeyinde olurlarsa olsunlar bütün ülkelerdeki kamusal ve özel kesimler takip ettikleri politikalar ve yaptıkları işlerden dolayı demokratik yollardan hesap verebilmelidir. İyi yönetimin tekeli hiçbir ülkeye ait değildir.

İlk önce, her ülke, kendi iç politikalarını geliştirirken diğer ülkelerin ihtiyaçlarına ve çıkarlarına saygı göstermelidir. Rapor, bu çerçevede, uluslararası organlarda alınan kararlarda etki güçleri daha fazla olan ülkelerin sorumluluklarına dikkat çekerek, uluslararası taahhütlerin yerine getirilmesinde bütün ihtiyaç ve çıkarların göz önüne alınması çağrısında bulunmaktadır.

Ülkelerin kendi içlerinde ise, ancak demokrasi, sosyal eşitlik, insan hakları ve hukukun üstünlüğü gibi demokrasinin temel ilkelerine saygı gösterildiği takdirde küreselleşmenin nimetlerinden geniş bir kesim yararlanabilecek, bu sürecin kimi olumsuzlukları ise kontrol altına alınabilecektir. Ayrıca, iyi işleyen bir piyasa ekonomisinde fırsatlar yaratacak ve girişimciliği özendirerek kurumlara da ihtiyaç vardır.

Rapor, Devletin etkinleştirilmesi çağrısında bulunmaktadır. Devlet, küresel ekonomiyle bütünleşme sürecini yönlendirecek kapasitede olmalı; kendi halkını ve girişimlerini güçlendirebilmeli; sosyal güvenliği yeterince sağlamalı; temel sosyal ve ekonomik hedeflere ulaşılmasında rol oynamalıdır. Gereken, entegre bir yaklaşımdır. Ekonomik ve sosyal alanlardaki yetkililer birlikte ve etkin biçimde çalışmalıdır. Farklı çıkar kesimlerinin diyalogunu ve katılımını sağlayacak güçlü kurumların olması gerekir. Bu kurumlarda, işçi ve işveren kesimleri ile etkin bir sivil toplumun temsilcileri yer almalıdır.

Vurgulanan bir başka konu da, küreselleşmenin nimetlerinin, ancak büyük boyutlara ulaşan enformel ekonominin ana gövdeye dahil edilmesiyle geniş kesimlere ulaşabileceğidir. Bu bağlamda mülkiyete ve işçilerin haklarına saygı gösterilmeli, verimlilik ve pazarlara erişim imkanları artırılmalıdır.

“Küreselleşme vizyonumuzun çıkış noktası yerel düzeydir” görüşüne yer veren rapor bu çerçevede ülke ölçeğindeki politikaların önemini vurgulamaktadır. Herkesin sözünü söyleyebilmesi, kültürün ve kimliğin dışa vurulabilmesi, küresel ekonomide ayakta kalabilecek yerel üretim kapasiteleri yaratılması, bu arada yerel ölçekli özelemlere ve önceliklere saygı gösterilmesi, bu çerçevede önemli noktalar. Küreselleşmenin insanların istihdam durumları üzerinde etkisi, bu insanların küreselleşmeden yarar sağlayıp sağlamadıklarını belirlemektedir.

Raporda belirtildiğine göre, gerek hükümetlerin, gerekse ülkelerdeki sosyal tarafların elinde birçok imkan ve araç bulunmaktadır. Bu imkan ve araçlardan hareketle yurttaşların küreselleşmenin nimetlerinden gereğince yararlanmaları sağlanabilecek, uyum süreçlerinde ihtiyaç duyulan koruyucu ve yardımcı önlemler alınabilecektir. Uluslararası kuruluşlar ve zengin ülkeler, bu amaçlar için çaba gösteren ülke-

re destek sağlamalıdır. İnsan Hakları Evrensel Bildirgesinde yer aldığı gibi, bütün insanların maddi ve diğer temel ihtiyaçlarının karşılanması, uluslararası planda güvence altına alınmalıdır. Yoksulluğun ortadan kaldırılması ve Binyıl Kalkınma Hedefleri'ne ulaşılması, küresel ekonominin sosyo-ekonomik zemininin oluşturulmasına yönelik ilk adımlar olarak görülmelidir.

Adil kurallar, eşitlikçi politikalar

Komisyonun başlıca tavsiyelerinden biri, ticaret ve finansman alanlarındaki küresel kuralların ve politikaların, gelişmekte olan ülkelere politika alanında özel davranma imkanları sağlayacak biçimde düzenlenmesi yönündedir: “Bu, ülkelerin kendi kalkınma düzeylerine ve özel koşullarına en uygun politikaları geliştirmeleri ve kurumsal düzenlemelere gitmeleri açısından zorunludur. Oysa bugünkü kurallar, bu ülkelerin tarımsal ve sınai gelişme, finansal ve ekonomik istikrarı sağlama politikalarını gereksiz biçimde kısıtlamaktadır ve bu durumun yeniden ele alınması gerekir.”

Raporda ayrıca şu görüşler yer almaktadır:

- Çok taraflı ticaret sisteminde, gelişmekte olan ülkelerin görece avantaja sahip oldukları malların piyasalara ulaşımını olumsuz etkileyen haksız engelleri ortadan kaldıracak değişikliklere gidilmelidir. Tekstil ve hazır giyim sanayii ile tarımsal ürünler bu açıdan özellikle ön plandadır. Bu çabalarda, az gelişmiş ülkelerin ihracat potansiyelini geliştirecek özel önlemler alınmalı, politikalar izlenmelidir.
- Ticaret ve sermaye akışındaki adil kurallara, insanların sınır ötesi hareketliliklerine ilişkin adil kurallar eşlik etmelidir. Gerekli adımlar atılarak çok taraflı bir çerçeve oluşturulmalı, bu çerçevede insanların sınır ötesi hareketleri için tek tip ve saydam kurallar geliştirilmeli, böylece hem göçmenlerin kendilerinin, hem de göçmen alan ve veren ülkelerin çıkarları arasında bir denge kurulmalıdır.
- Küresel üretim sistemlerindeki gelişme ve çeşitlenme, Doğrudan Yabancı Yatırımlar ve rekabete ilişkin yeni kuralları gerektirmektedir. Bu ya-

tırımlar söz konusu olduğunda dengeli ve kalkınmaya yönelik çok taraflı çerçeveye gerek duyulmaktadır. Bu çerçeve bütün tarafların haklarını, çıkarlarını ve sorumluluklarını gözetmeli, bu konuda herkesin uzlaşabileceği zeminler üzerinde durulmalıdır.

- ILO tarafından belirlenen çalışma yaşamına ilişkin temel standartlar, küresel ekonomideki çalışma hayatı açısından asgari bir küresel kurallar dizisi getirmektedir ve bütün ülkeler bu asgari kurallara saygı göstermelidir. İhracata yönelik üretim yapan özel bölgelerde ve daha genel olarak küresel üretim sistemlerinde bu temel standartlara saygı gösterilmesini sağlamak için daha güçlü adımlar atılmalıdır. İlgili bütün uluslararası kuruluşlar bu standartların yerleştirilmesinde üzerlerine düşen sorumlulukları yerine getirmeli, kendi politika ve programlarının bu uygulamaları engelleyecek içerik taşımamasına özen göstermelidirler.
- Kişiler ve aileler için asgari bir sosyal güvenlik sağlanmalı, bu düzeydeki sosyal güvenlik küresel ekonominin sosyo-ekonomik “zemini” olarak tartışmasız biçimde benimsenmelidir. İşlerinden olanlara uyum yardımları da bu kapsamda değerlendirilmelidir. Donörler ve finans kurumları, gelişmekte olan ülkelerde sosyal güvenlik sistemlerinin güçlendirilmesine katkıda bulunmalıdırlar.
- Uluslararası finans sistemi, sürdürülebilir küresel büyümeye daha fazla destek vermelidir. Sınır ötesi mali sermaye akışları büyük ölçüde artmıştır; ne var ki mevcut sistem dengesizdir, krizlere ve bu krizlerin ülkeden ülkeye yayılmasına açıktır ve yoksul ülkelerle sermayenin kıt olduğu ülkeleri kapsamamaktadır. Dış borç sorununun çözümüne yönelik etkili ve eşitlikçi mekanizmalar geliştirilmesine yönelik çabalar yoğunlaştırılmalı, böylece borçlular ve alacaklılar arasındaki yük ve sorumluluk dağılımı daha iyi düzenlenmeli, bu arada dış borçların silinmesinde veya hafifletilmesinde daha ileri adımlar atılmalıdır.

- Belli başlı küresel hedeflere, özellikle de Binyıl Kalkınma Hedeflerine ulaşılması için daha fazla çaba gösterilmeli, daha fazla kaynak harekete geçirilmelidir. Resmi Kalkınma Yardımları için konulan yüzde 0.7'lik hedef tutturulmalı, bunun ötesine geçilerek daha fazla kaynak arayışına girilmelidir. Az önce sözü edilen hedefe son 30 yıl içinde tam uyulmuş olsaydı, bugün kalkınma çabaları için elde fazladan 2.5 trilyon dolarlık bir kaynak bulunurdu.
- Rapor, vergilendirmeye ilişkin işlemleri eşgüdümeye kavuşturacak siyasi anlamda yetkili küresel bir kurumsal çerçeve olmayışına işaret ederek vergi kaçakçılığı ve vergi ödememe olaylarını azaltacak önlemlerin önemini vurgulamaktadır. Bu arada, küresel ölçekte yeni finansman kaynakları potansiyeline; Uluslararası Finansman Merkezi (*International Financing Facility*) askeri harcamaların kalkınma yardımlarına kaydırılması, özel ve gönüllülük temelindeki çabalar gibi kaynak sağlayıcı diğer girişimlere de dikkat çekilmektedir.

Çok taraflı sistemin pekiştirilmesi - Küresel yönetimin iyileştirilmesi

Uluslararası ekonomi ve sosyal politika alanlarındaki reformların uygulanması, tüm dünyadan gelecek siyasi desteği, belli başlı aktörlerin bu işe sahip çıkmasını ve küresel kurumların güçlendirilmesini gerektirmektedir. BM'nin temsil ettiği çok taraflı sistem küresel yönetimin çekirdeğini oluşturmaktadır ve BM sistemi bu yönüyle reform sürecinin başını çekecek özelliklere sahiptir. BM sisteminin küreselleşmenin mevcut ve yeni yeni ortaya çıkan görevleriyle baş edebilmesi için, etkinliğini artırması ve yönetim kalitesini geliştirmesi gerekmektedir. Bu söylenen, özellikle demokratik temsil, karar alma, halka hesap verme ve politikaların tutarlılığı gibi alanlarda önem kazanmaktadır.

Raporda bu çerçevede yer alan belli başlı tavsiyeler, çok taraflı sisteme yönelik kimi önlemleri içermektedir. Buna göre, Bretton Woods kurumları ve Dünya Ticaret Örgütü dahil, mevcut çok taraflı sistem, karar alma süreçlerinde daha demokratik ve halka hesap verebilir hale getirilmeli; bağımsız değerlendirme yapacak mekanizmalar oluşturulmalı ve uluslararası

politikalar parlamenter denetime tabi tutulmalıdır. Belli başlı uluslararası kuruluşların bütünlüklü denetiminden sorumlu küresel bir parlamenterler grubunun oluşturulması tavsiye edilmektedir.

Gerek ulusal gerekse uluslararası ölçekte önerilen bir başka yol da ekonomik ve sosyal politikalar arasında daha fazla bütünlük ve tutarlılık sağlanmasıdır. Bu çerçevede hükümetler küresel politikaları daha bütünlüklü biçimde değerlendirmeli, küreselleşmenin sosyal boyutu G8 ve BM Ekonomik ve Sosyal Konseyi gibi önde gelen organlarda daha derinlikli biçimde ele alınmalıdır.

Raporda yer alan dikkat çekici önerilerden biri de "Politikaları Tutarlılaştırma Girişimleri" ile ilgilidir. Burada öngörülen, belli başlı uluslararası kuruluşların, kilit önemdeki küresel konulara yönelik ortak ve bütünlüklü bir yaklaşım geliştirmeleridir. Büyüme, yatırımlara ve istihdama yönelik küresel bir stratejinin geliştirilmesi bu girişimlerden ilki olabilir.

Rapor, "küresel politikaların tutarlılığı sorununun kökünün ulusal düzeyde olduğuna" işaret etmektedir. Komisyon, devlet ve hükümet başkanlarına çağrıda bulunarak, uluslararası forumlara katılan ülke temsilcilerinin, ekonomik ve sosyal konulara bütünlüklü yaklaşımların geliştirilmesi için çaba göstermelerini istemektedir.

Çok taraflı katılımın sağlanması

Bütün aktörler evrensel olarak paylaşılan değerlere ve ilkelere saygı göstermeli; daha adil bir küreselleşmenin gerçekleşmesine katkıda bulunmalı; dile getirilen tavsiyeler, hükümetlerden işçi-işveren çevrelere ve sivil toplumla birlikte halka uzanan geniş bir çevre tarafından dikkate alınmalıdır. Uluslararası ölçek söz konusu olduğunda Komisyon, raporda yer alan önerilerin pek çoğunun halen mevcut kurumlar ve forumlar tarafından ele alınabileceğini belirtmektedir. Ancak ortada, ilgili tarafların diyalog ve uzlaşma sürecine girebilecekleri yeni forumları gerektiren kimi konular da vardır.

Komisyon bu noktadan hareketle, bir dizi çok taraflı Politika Geliştirme Diyalogu önermektedir. Bu diyaloglarda ilgili bütün tarafların bir araya gelerek önemli kimi başlıklarda anlaşmaya varmaları öngörülmektedir. Öne çıkan başlıklar arasında şunlar yer

almaktadır: İnsanların sınır ötesi hareketlilikleriyle ilgili çok taraflı bir anlaşma çerçevesi oluşturulması; yatırımcıların, yatırımcı ülkelerin ve yatırım yapılan ülkelerin haklarını ve çıkarlarını dengeli biçimde gözetecek bir “Doğrudan Yabancı Yatırımlar” çerçevesi hazırlanması; Daha adil bir küreselleşmede şirketlerin toplumsal sorumluluklarının belirlenmesi; küreselleşme, uyum ve sosyal güvenlik; küreselleşmenin yararlarının daha geniş kesimlere ulaşmasını sağlamak için enformasyon teknolojileri alanındaki eğitimin ve becerilerin yaygınlaştırılması ve daha kapsayıcı bir küreselleşme süreci için cinsiyet eşitliğinin sağlanması.

Komisyon ayrıca daha geniş bir “Küreselleşme Politikaları Forumu” oluşturulmasını gerekli görmektedir. Bundan amaçlanan, küreselleşme ve küreselleşmenin sosyal etkileri, küresel ölçekteki sosyal ve ekonomik politikaların belirlenmesi gibi konulardaki tartışmalara daha fazla uluslararası kuruluşun ve tarafın katılmasıdır. Böyle bir forum

ayrıca düzenli aralıklarla “Küreselleşmenin Durumu” raporları yayınlayabilecek, ilgili politikalara temel oluşturacak araştırma ve veri toplama çalışmalarını başlatabilecektir.

Raporda imzaları olan iki başkan şöyle demektedirler: “Tercih açıktır. Bugün, gerek tek tek ülkelerde gerekse ülkeler arasında küresel yönetim açığını kapatacak, hesap verebilirliği sağlayacak, adil ve eşitlikçi bir küreselleşmeye götürecek tutarlı politikaları benimseyecek durumdayız. Ya bunu yapacağız ya da belirsizliğin, siyasal huzursuzluğun, çatışma ve savaşların ortasında daha büyük risklere savrulacağız.”

Not 1 - Adaletili bir Küreselleşme: Herkes için Fırsat Yaratılması, (*A Fair Globalization: Creating Opportunities for All*) Küreselleşmenin Sosyal Boyutuyla ilgili Dünya Komisyonu raporu, ISBN 92-2-115426-2, Uluslararası Çalışma Ofisi, Cenevre 2004.

Yeni ILO çalışmasına göre çocuk işçiliğinin ortadan kaldırılmasıyla sağlanacak yararlar bu nedenle yitirilebilecek olanları kat kat aşıyor

New ILO study says economic benefits of eliminating child labour will vastly outweigh costs

ILO tarafından yapılan ve Şubat 2004 başında kamuoyuna sunulan yeni bir araştırmaya göre, çocuk işçiliğinin ortadan kaldırılmasıyla sağlanacak yararlar, bundan yitirilecek olandan 7 kat daha fazladır ve çocuk işçilerin büyük bölümünün bulunduğu gelişmekte olan ülkelerle geçiş sürecindeki ülkeler için bu yarar tahminen 5.1 trilyon dolar kadardır.

ILO Çocuk İşçiliğini Önleme Uluslararası Programı tarafından gerçekleştirilen çalışmaya (Not 1) göre tüm dünyada her altı çocuktan biri çalışmaktadır. Çocuk işçiliğinin 2020 yılına kadar ortadan kaldırılması ve bunun yerine evrensel eğitimin geçirilmesi 760 milyar dolara mal olacaktır.

ILO Genel Müdürü Somavia konuya ilişkin olarak iyi sosyal politikanın aynı zamanda iyi ekonomik politika anlamına da geldiğini belirtmiş ve çocuk işçiliğinin ortadan kaldırılmasının yapılacak yatırımların getirisinin önemli ölçüde artmasını sağlayacağına ve böylece çocukların ve ailelerin yaşamlarında paha biçilmez iyileşmeler gerçekleşeceğine işaret etmiştir.

Fotoğraf: Özlem Kutlu

ILO tahminlerine göre bugün dünyada 246 milyon çalışan çocuk vardır. Bunlardan 179 milyonu ya da tüm dünyadaki her sekiz çocuktan biri çocuk işçiliğinin en kötü biçimlerine maruzdur. Bu tür bir çalışma, çocukların fiziksel, zihinsel ya da ahlaki anlamda esenliğini olumsuz etkilemektedir.

Yapılan araştırma “Her Çocuğa Yatırım: Çocuk İşçiliğini Ortadan Kaldırmanın Maliyetine ve Yararlarına İlişkin Ekonomik bir Araştırma” başlığını taşımaktadır. Çocuk işçiliğini tüm dünyada ortadan kaldırmanın ekonomik maliyetleri ve yararları ilk kez bu çalışmada bütünüyle analiz edilmektedir. Burada maliyetler ve yararlar sıralanırken göz önünde tutulan nokta, çocuk işçiliğini ortadan kaldırmaya yönelik girişimlerin haklılığını nasıl olursa olsun gösterme güdüsü değildir. Bu, ILO’nun 138 ve 182 sayılı Sözleşmelerinde zaten yer almaktadır. Araştırmanın asıl amacı, bu uluslararası taahhütlerin ekonomik uzantılarının ortaya çıkmasıdır.

ILO-IPEC çalışması tüm dünyadaki gelişmekte olan ve geçiş süreci yaşayan ekonomilere bir model uygulamakta ve sonuçta çocuk işçiliğine karşı mücadelenin ekonomik yararlarının maliyetinden 6.7 kat daha fazla olduğu sonucuna varmaktadır. Kazanımlar farklı oranlarda da olsa, çocuk işçiliğinin ortadan kaldırılması dünyanın bütün bölgelerindeki ülkelere kazanç sağlayacaktır. Örneğin, Kuzey Afrika ve Orta Doğu’da yarar/maliyet oranı 8.4 ile en yüksek düzeyde, Sahra Güneyi Afrika’da ise 5.2 ile en alt düzeydedir. Yarar/maliyet oranı Asya’da 7.2, geçiş ülkelerinde 5.9, Latin Amerika’da ise 5.3’tür. Bu yönde farazi bir programın küresel ölçekte net ekonomik yararı, toplam gayri safi ulusal gelirin yüzde 22.2’sine ulaşmaktadır.

Maliyet ve yararın hesaplanması

Çalışmaya göre, çocuk işçiliğinin ortadan kaldırılması “nesiller boyu bir yatırım” olacak, aynı zamanda çocukların hem bugününe hem de yarınına sahip çıkılması anlamına gelecektir. İlk birkaç yıl içinde maliyetler hemen yer yerde getirileri aşacaktır. Ancak, eğitim ve sağlık açısından sağlanacak ilerlemelerin etkisini göstermesiyle birlikte net ekonomik getiriler de giderek artacaktır. 2020 yılına gelindiğinde yararlar maliyetleri kat kat aşacak, bu sayede yer yıl yaklaşık 60 milyar dolarlık bir getiri sağlanacaktır.

Gene aynı araştırmaya göre, diğer sosyal maliyetlerle karşılaştırıldığında çocuk işçiliğini ortadan kaldırmanın ortalama yıllık maliyeti, dış borç ödemelerinin ya da askeri harcamaların getirdiği yükten çok daha az olacaktır. Örneğin yılda 95 milyar dolarlık ortalama maliyet, gelişmekte olan ve geçiş sürecindeki ülkelerin askeri harcamalarının yüzde 20’si, gelişmekte olan ülkelerin toplam 1 trilyon dolarlık borç yükünün ise yalnızca yüzde 9.5’idir.

Belirtildiğine göre bu maliyet “akıllıca yatırım” anlamına gelmektedir. Çünkü, 14 yaşına kadar devam eden eğitimde her bir yıllık eğitim, gelecek yıllardaki kazançlarda yılda yüzde 11 oranında bir artış sağlamaktadır ki, bu da toplam 5 trilyon dolarlık bir kazanç anlamına gelmektedir. İşin maliyeti bir yana, eğitim hizmetleriyle ilgili masraflar toplam masrafların hemen hemen üçte ikisini oluşturmaktadır.

Yaygınlaşmış eğitimin ekonomik getirilerinin sağlanması, bir ülkenin yeni iş alanları açma, daha ileri düzeye ulaşan beşeri sermayeden yararlanabilme ve büyümeyi teşvik edecek ekonomik politikalar geliştirebilme kapasitesine bağlıdır. Bununla birlikte, eğitimin gelecekteki kazanımlara sağlayacağı artış oranı yüzde 5’e çekildiğinde bile, sağlanacak küresel kazanç gene de 2 trilyon doları aşmaktadır.

Hanelerin katlanacakları maliyete gelince: Çocuk işçiliğinin önümüzdeki 20 yıl içinde tedricen ortadan kaldırılması, aileleri çocuk emeğinin ekonomik değerinden yoksun bırakacaktır. Araştırmada yapılan tahmine göre çalışan çocukların aile gelirlerine katkısı, çalışan yetişkinlerin elde ettiklerinin yüzde 20’si kadardır. Böylece, çocuk işçiliğinin ortadan kaldırılmasıyla uğranılacak kayıp 246.8 milyar dolara ulaşmaktadır.

Araştırma, bu durumu dikkate alarak, çocuklarını çalıştırmak yerine okula gönderme kararlılığındaki yoksul ailelere yönelik gelir desteği programının maliyeti üzerinde de durmaktadır. Brezilya’da halen başarıyla yürütülmekte olan “Bolsa Escola” programını temel alarak bir model oluşturan çalışma, 20 yıllık bir dönem için çocuk emeğinin değerinin yüzde 60 ila yüzde 80’ini yoksul ailelere aktaracak yollar üzerinde durmaktadır.

Çalışmada ayrıca, çocuk işçiliğinin ortadan kaldırılmasıyla birlikte çocuk sağlığı alanında sağlanacak

iyileşmelerin getireceği ekonomik yararlarından da söz edilmektedir. Bu getirinin küresel ölçekte alındığında 28 milyar dolara ulaşacağı tahmin edilmektedir. Diğer getirilerle karşılaştırıldığında bu görece küçük bir değerdir. Ancak, çocukların sağlığı, ekonomik getirilerin ötesinde birçok başka açıdan kritik bir önem taşımaktadır.

Çalışma, geniş bir veri birikiminden yararlanmıştır. Bunların arasında Brezilya, Senegal, Kenya, Tanzanya, Ukrayna, Pakistan, Nepal ve Filipinlerden gelen

ayrıntılı ülke verileri de bulunmaktadır. Verilerin ikinci kademesini ise, son on yıl içinde en başta ILO-IPEC ve Dünya Bankası tarafından gerçekleştirilen ve 24 ülkeyi kapsayan hanehalkı araştırmalarının sonuçları oluşturmaktadır.

Çocuk işçiliğiyle ilgili ulusal ve bölgesel programların temelini IPEC oluşturmaktadır. IPEC, tek bir donör (Almanya) ve altı katılımcı ülkeyle 1992 yılında başlatılmıştır. Bugün ise bu program 30 donörün katkılarıyla 80 ülkede etkinlikler yürütmektedir.

Küresel işgücüne bugün her zamankinden daha fazla kadın katılmaktadır; ancak iş eşitliği ve yoksullukla mücadele konularına hâlâ çözüm getirilememiştir

More women are entering the global labour force than ever before, but job equality, poverty reduction remain elusive

ILO'nun Dünya Kadınlar Günü dolayısıyla hazırladığı yeni bir rapora göre işgücüne katılan kadın sayısı rekor düzeylere ulaşmıştır. Ancak, kadınlar arası işsizlik oranı görece daha yüksek, kadınların aldıkları ücretler de daha düşüktür. Dünyada sayıları 550 milyonu bulan yoksul çalışanların yüzde 60'ını kadınlar oluşturmaktadır.

Bu arada, kadınların çalıştıkları işlerde yükselme imkanları ve fırsatlarıyla ilgili başka bir araştırma da güncellenmiştir. Sonuçlara göre, kadınların bu görünmez ve "sembolik" tavanı aşıp üst düzeylere yükselmeleri "yavaş, eşitsiz ve zaman zaman cesaret kırıcı" özellikler sergilemektedir.

ILO Genel Müdürü Juan Somavia'nın konuya ilişkin görüşleri şöyledir:

"Bu iki rapor, günümüzün çalışma yaşamında kadınların durumunu net bir biçimde ortaya koymaktadır. Kadınlar, iş yaşamlarında en üst düzeylere gelebilmede eşit şansa sahip olmalıdırlar. Üretken ve insana yakışır iş imkanlarıyla kadınları yoksulluktan çekip çıkarma yolunda ilerleme kaydedilmediği sürece, 2015 yılına kadar yoksulluğun yarı yarıya azaltılmasını öngören Binyıl Kalkınma Hedefi dünyanın birçok bölgesinde gerçekleşemeyecektir."

"Kadınlarda Küresel İstihdam Eğilimleri 2004" (Not 1) başlığını taşıyan analiz, bugün daha önceki dönemlere göre daha fazla kadının çalışma yaşamında

olduğunu belirtmektedir. 2003 yılında dünyada toplam çalışanların sayısı 2.8 milyardı ve bu toplamın 1.1 milyarını, başka deyişle yüzde 40'ını kadınlar oluşturmaktaydı. Bu, son on yıl içinde çalışan kadının sayısında 200 milyonluk bir artış olduğu anlamına gelmektedir (Not 2).

Ne var ki, rapora göre, çalışan kadın sayısındaki bu hızlı artışa rağmen, kadınların sosyo-ekonomik anlamda güçlenmeleri açısından önemli bir gelişme sağlanamamıştır. Üstelik, eşit değerdeki çalışma karşılığında eşit ücret ve sosyal hakların dengeli dağılımı gibi, her meslek ve iş kolunda kadınları erkeklerle eşit kılacak düzenlemeler de yapılamamıştır. Mevcut durum, "kısacası, çalışma yaşamında gerçek eşitlik henüz uzaklardadır" şeklinde özetlemektedir.

Araştırmaya göre, işgücünde (çalışanların ve işsizlerin toplamı olarak) yer alan kadınlarla erkekler arasındaki kantitatif farklılık 1993 yılından bu yana dünyanın bütün bölgelerinde azalmakla birlikte, azalma oranlarında büyük farklılıklar görülmektedir. Örneğin, geçiş sürecindeki ekonomilerle Doğu Asya'da (ki buralarda çalışan her 100 erkeğe sırasıyla 91 ve 83 çalışan kadın düşmektedir) açık hemen hemen kapanırken, Orta Doğu, Kuzey Afrika ve Güney Asya gibi bölgelerde ekonomik olarak faal her 100 erkeğe karşı yalnızca 40 kadın bu durumdadır.

Bu arada, ILO'nun belirttiğine göre 2003 yılında tüm dünyada kadın işsizliği erkek işsizliğinin biraz üzerindeydi (kadınlar arasında yüzde 6.4, erkekler arasında yüzde 6.1). Bu, 77.8 milyon kadının çalışmak istediği halde iş bulamadığı için işsiz kaldığı anlamına gelmektedir. Erkek işsizlik oranlarının kadın işsizlik oranlarının üzerinde olduğu bölgeler yalnızca Doğu Asya ile Sahra Güneyi Afrika'dır. Doğu Asya'da kadınlar arasında işsizlik oranı yüzde 2.7 iken bu oran erkekler arasında yüzde 3.7'ye çıkmakta; Sahra Güneyi Afrika'da ise yüzde 9.6'lık kadın işsizlik oranına yüzde 11.8'lik erkek işsizlik oranı karşılık düşmektedir.

Latin Amerika ve Karayipler'de kadın işsizlik oranı yüzde 10.1 iken erkek işsizlik oranı yüzde 6.7 dir. Buna karşılık Orta Doğu ve Kuzey Afrika'da kadın işsizlik oranı yüzde 16.5 ile erkek işsizlik oranının 6 puan üzerindedir. İşsizlik gençler için genel bir sorunken, bu sorun özellikle 15-24 yaş grubundaki genç kadınlar için daha da ağırlaşmaktadır. Nitekim, çalışmak istedikleri halde iş bulamayan genç kadınların sayısı tüm dünyada 35.8 milyonu bulmaktadır.

Rapora göre gelişmekte olan ülkelerde kadınların çalışmama gibi bir alternatifi zaten yoktur; dolayısıyla düşük işsizlik oranları sorunu maskeleymektedir. Bu ülkelerdeki kadınların karşılaştıkları asıl sorun iş bulamamaktan çok (çünkü bu ülkelerdeki kadınlar bulabildikleri her işe girdiklerinden, sonuçta tarım kesimi başta gibi sosyal güvencesi hiç olmayan ya da çok sınırlı kalan enformel sektördeki işlere yönelmektedirler) insana yakışır ve üretken işler bulamamaktır.

Ayrıca, dünyada sayıları 550 milyonu bulan çalışan yoksulların — başka bir deyişle kendilerini ve ailelerini günde 1 dolarlık gelir eşliğinin ötesine taşıyamayanların — 330 milyonu, yani yüzde 60'ı kadınlardır. 330 milyonluk çalışan kadın yoksullara, 77.8 milyonluk işsiz kadınları eklediğimizde, yoksulluktan çıkış için 400 milyon kadına insana yakışır ve üretken iş sağlamak gerektiği sonucuna ulaşırız.

İş imkanları yaratarak; özgürlük, güvenlik ve saygınlık koşullarında verimli ve kazançlı istihdam kanalları sağlayarak kadınlara yoksulluğu aşma fırsatı tanımadığı sürece, yoksulluğun 2015 yılına kadar yarı yarıya azaltılmasını öngören Binyıl Kalkınma Hedefi dünyanın birçok bölgesinde gerçekleşemeyecektir.

Rapor ayrıca çalışan kadınların genel olarak erkeklerden daha az kazandıklarını da saptamaktadır. Araştırmaya konu olan altı meslekte çalışan kadınlar, bu işler öğretmenlik ve bakıcılık gibi "tipik kadın işi" olsa bile aynı işlerdeki erkeklere göre daha az ücret almaktadırlar.

Somavia'nın değerlendirmesi şöyledir: "Kadınlara yeterince insana yakışır iş sağlanması bir koşul ile mümkündür. Bunun için siyasi yetkililerin, istihdam konusunu izledikleri sosyal ve ekonomik politikaların merkezine yerleştirmeleri ve kadınların işyerlerinde erkeklere göre daha fazla sorunla karşılaştıklarını görmeleri gerekmektedir. Kadınların iş ve gelir imkanlarının artırılması aileyi bir bütün olarak yoksulluğun üzerine çıkartacak, ekonomik ve sosyal ilerlemeye yeni bir ivme katacaktır."

"Cam tavan"- Hâlâ yerinde duruyor

"Son döneme ait küresel istatistiklere göre artık daha çok sayıda kadın yönetici kademelere gelebilmektedir; ne var ki, bu yöndeki ilerleme yavaş, eşitsiz ve zaman zaman da cesaret kırıcıdır." (Üstteki sınırı aşmak: Kadınlar yönetimde- Güncellenmiş 2004 basımı) (Not 3).

Yukarıda sözü edilen kaynağa göre, kadınların genel istihdam durumunda 2001 yılına göre önemli bir gelişme görülmemektedir. Kadınların belirli bir eğitimi gerektiren profesyonel işlerdeki payı 1996 ve 1999 ile 2000 ve 2002 arasında yalnızca yüzde 0.7 oranında artmıştır. Kadınların yönetim kademelerindeki paylarının 60 kadar ülkede yüzde 20 ile yüzde 40 arasında değişmesi ise, genel istihdam içindeki paylarıyla kıyaslandığında, kadınların bu kademelerde görece az temsil edildiklerini göstermektedir.

Siyasete bakıldığında, ulusal parlamentolarda yer alan kadın milletvekillerinin oranı azdır; bu oran 1999 ile 2003 yılları arasında yüzde 13'ten yüzde 15.2'ye çıkmıştır. Ancak güncellenmiş veriler, gelecekte erkeklerin egemenliğinde olan, örneğin, dışişleri, maliye ve savunma gibi bakanlıklarda kadın sayısının artmadığını göstermektedir.

2000-2002 döneminde belirli bir eğitimi gerektiren profesyonel işlerdeki kadın oranının en yüksek olduğu yerler Doğu Avrupa ile Bağımsız Devletler Topluluğu ülkeleridir. Bunun nedeni, söz konusu ülkelerde çalışan anneleri destekleyici politikaların köklü bir geçmişi olmasıdır. Güney Asya ile Orta Doğu ülkelerine aynı gösterge açısından bakacak olursak, bu oranın yüzde 30'larda ve altında olduğunu görürüz. Rapora göre bu durumun nedeni, söz konusu bölgelerde kadınların işgücüne katılmalarına ilişkin toplumsal değerler ve aile sorumluluklarının öne çıkarılmasıdır.

Verilere göre, genel olarak, Kuzey Amerika, Güney Amerika ve Doğu Avrupa ülkelerindeki yönetim kademelerinde, Doğu Asya, Güney Asya ve Orta Doğu ülkelerine göre daha fazla kadın çalışmaktadır. Ancak rapor şu hususa da işaret etmektedir: “kadın yönetici sayısının fazla olduğu kadın ağırlıklı sektörlerde erkekler kendi oranlarına göre üst kademelere daha fazla gelebilirken, erkeklerin ağırlık taşıdığı sektörlerde kadınların aynı şekilde üst kademelere geldikleri örneklere görece az rastlanmaktadır.”

Kimi ülkelerdeki yargı sistemlerinde üst düzeyde görece daha fazla kadın görülmesi yukarıda söylenen-

lere istisna oluşturmaktadır. Örneğin, 2001-2002 yıllarında altı Avrupa ülkesinde (Macaristan, Romanya, Çek Cumhuriyeti, Estonya, Hırvatistan ve Litvanya) yargıçların yüzde 50'sinden fazlası kadındı ve Polonya'da da kadınlar üst düzey yargıçların yüzde 35'ini oluşturmaktaydı. Nihayet, 2003 yılı başlarında Uluslararası Ceza Mahkemesi'ne seçilen 18 yargıçtan 10'u kadındı.

ILO Cinsiyet Bürosu Direktörü ve burada değinilen özgün çalışmanın yazarı Linda Wirth şöyle demektedir: “Kadınlar, eskiden olduğu gibi bugün de, alt kademelerdeki işlere daha kolay yerleşmiş, üst kademelere yükselmekte güçlüklerle karşılaşmaktadır. Yukarıdaki cam tavanı aşan az sayıda kadın manşetlere çıkabilmektedir; ancak üst düzeylerde görev yapan kadın sayısı gene de azdır. Kural hâlâ aynıdır: Ne kadar üst kademeye çıkarsan, o kadar az kadın görürsün.”

Ancak, bütün haberlerin kötü olduğunu da söyleyemeyiz. Çalışmaya göre kimi işverenler artık tutum değiştirmeye başlamışlardır ve iş dünyası aile dostu politikaların, eğitime erişim imkanlarının artırılmasının ve daha güçlü yönlendirme sistemlerinin kadın çalışanları çalıştıkları kuruluşlara bağlayıp verimliliğin artırdığını yavaş yavaş anlamaktadır. Bu arada hükümetlerle sendikalar da, sosyal güvenlik sistemlerinde gerekli değişikliklerin yapılarak kadınlara emeklilik, ikramiyeler ve diğer haklar konusunda daha fazla imkan sağlanması yönünde çaba göstermektedirler.

Not 1 – Kadınlarda Küresel İstihdam Eğilimleri 2004 (*Global Employment Trends for Women 2004*), Uluslararası Çalışma Ofisi, Cenevre, 2004.

Not 2 – Kadınların evlerinde aile için ücretsiz çalışmaları için bkz. “Bakım İş – Güvenlik Arayışı” (*Care Work - The Quest for Security*), Uluslararası Çalışma Ofisi, Cenevre, 2001.

Not 3 – Üstteki sınırı aşmak: Kadınlar yönetimde – Güncelleştirilmiş basım 2004 (*Breaking through the glass ceiling: Women in management - Updated 2004*), Uluslararası Çalışma Ofisi, Cenevre, 2004. ISBN 92-2-115523-4.

ILO ANKARA'DAN HABERLER - NEWS FROM ILO ANKARA

22-23 Ocak 2004 tarihlerinde DİSK tarafından Ankara'da düzenlenen **1. Ulusal Sosyal Politika Kongresi**'ne ILO Türkiye Direktörü Gülay Aslantepe katıldı.

ILO Genel Merkezi Uluslararası Çalışma Standartlar Bölümünden **Patrick Carrière**, sendikalar mevzuatının yeniden düzenlemesi için yapılan Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı çalışmalarına katkıda bulunmak üzere 12 Şubat 2004 tarihinde Ankara'ya geldi. Gülay Aslantepe'nin de katıldığı ve 2821 ve 2822 nolu yasalara yapılacak değişikliklerin tartışıldığı toplantıda ILO'nun örgütlenme özgürlüğü normları gündeme getirildi ve tartışıldı.

TÜRK-İŞ'in 8 Mart **Dünya Kadınlar Günü** dolayısıyla Ankara'da düzenlediği etkinliğe ILO'yu temsilen Gülay Aslantepe katıldı ve ILO'nun kadın işçilere ilişkin standartlarını anlattı.

Uluslararası Çalışma Konferansı 90. Oturumunda benimsenen Üçlü Yapı ve Sosyal Diyalog ile İlgili Karar Tasarısı'nın uygulanması çerçevesinde pilot ülke olarak seçilen Türkiye'ye ILO Genel Merkez'den bir heyet geldi. Türkiye'de üçlü yapı ve sosyal diyalog üzerinde incelemelerde bulunmak amacıyla **Christopher Land-Kazlauskas** (Sosyal Diyalog) **Christian Hess** (İşveren Faaliyetleri), **Elizabeth Goodson** (İşçi Faaliyetleri), **Ann Herbert** (Sektörel Faaliyetler) ve **Ludek Rychly'nın** (Sosyal Diyalog Programları) oluşturduğu ILO heyeti, 23-27 Şubat 2004 tarihleri arasında Ankara ve İstanbul'da birçok kurum ve kişilerle görüşmelerde bulundular. Ankara'da Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, TÜRK-İŞ, TİSK, HAK-İŞ, Kamu-Sen, Dünya Bankası ve Avrupa Birliği Temsilciliği, İstanbul'da da akademisyenler, DİSK, KESK ve tekstil sektörü sosyal tarafları ile görüşüldü.

ILO-Ankara Director Ms. Gülay Aslantepe attended the **1st National Social Politics Congress** organized by DİSK (Progressive Trade Union Confederation) and held in Ankara 22-23 January 2004.

Patrick Carrière of ILO International Labour Standards - Freedom of Association (LIBSYND) was on mission to Ankara to contribute to the Ministry of Labour and Social Security's ongoing work on changes to be made to trade union legislation, namely Law 2821 and Law 2822. During a meeting which was held on 12 February 2004 and also attended by Gülay Aslantepe, the ILO norms on freedom of association were put on the agenda and discussed.

Ms. Aslantepe represented the ILO at the TÜRK-İŞ (Confederation of Turkish Trade Unions) **International Women's Day** observance and spoke of the ILO standards for women workers.

A mission of a ILO HQ team to Turkey, selected as a pilot country, was conducted to carry out the constituent needs analysis on tripartism and social dialogue as a follow-up within the context of the Resolution Concerning Tripartism and Social Dialogue adopted at the 90th session of the International Labour Conference. The team of officials comprised of **Christopher Land-Kazlauskas** (ED/DIALOGUE), **Christian Hess** (ACT/EMP), **Elizabeth Goodson** (ACTRAV), **Ann Herbert** (SECTOR) and **Ludek Rychly** (IFP/DIALOGUE) held meetings in Ankara and İstanbul during the week of 23 February 2004. Meetings in Ankara were held with the Ministry of Labour and Social Security, TÜRK-İŞ, TİSK, HAK-İŞ, Kamu-Sen, the World Bank and EU and in İstanbul with prominent academicians, DİSK, KESK and social partners in the textile sector.

ILO-AB EĞİTİM PROJESİ

İşçi-Yönetici Eğitim Projesinin 16-18 Nisan 2004 tarihleri arasında İstanbul'da yapılacak olan ilk eğitim programı öncesinde tüm eğitmenler, ILO'nun bu proje ile ilgili hedeflerini öğrenmek ve eğitim içeriği ve metodlarını tartışmak üzere 31 Mart - 3 Nisan 2004 tarihleri arasında ILO Ankara binasında bir araya geldiler. Üç gün süren çalışmalar sırasında 12 eğitmen, ILO Kurumsal Yurttaşlık uzmanı **Emily Sims**, Proje Koordinatörü **Gisela Lange** ve Proje Asistanı **Müge Cantekin** bir takım olarak eğitime katılacak işçi ve yöneticilere net ve ortak bir mesajın verilebilmesi konusunda anlaşma sağladılar. Her bir eğitmen kendi alanında projede yer alan şirketlere katkılarının ne olabileceğini ortaya koydu. Bu toplantılar esnasında Adidas ve Nike firmalarından temsilciler hazır bulundular ve gözlemci olarak katılımlarıyla tedarikçi firmalarda işçi ve yöneticiler arasında ve ILO ile diyalogun kurulmasına önem verdiklerini göstermiş oldular.

Gürhan Fişek, Asuman Kabatepe, Aykut Kazancı, Gül Kirçil, Şule Necef, Alper Şen, Şeniz Tan, Pınar Taylan, Özgür Uzun, İsmail Üstel, Kübra Yenisey ve Müge Cantekin bu etkinliğe katılan eğitmenlerdi.

ILO-EU TRAINING PROJECT

The worker-management education project will hold its first training work shop in İstanbul from 16 - 18 April 2004. Before embarking on the training, the trainers came together in Ankara between 31 March - 3 April 2004 to be informed about the ILO overarching objectives for the project and to discuss the contents and methods of the training. In three days of discussion and exchange the twelve Turkish trainers along with the expert from the ILO programme on Management and corporate citizenship, **Emily Sims**, the project co-ordinator **Gisela Lange** and assistant **Müge Cantekin**, they became a team which will deliver a clear and coherent message to the participating workers and management on how everybody can contribute to enhance the well being of the company and - through this - their own. A representative from Adidas and Nike took part as observers, showing the multinational companies' interest in establishing a dialogue among workers and managers in their supplying companies and with the ILO.

The participating trainers were **Gürhan Fişek, Asuman Kabatepe, Aykut Kazancı, Gül Kirçil, Şule Necef, Alper Şen, Şeniz Tan, Pınar Taylan, Özgür Uzun, İsmail Üstel, Kübra Yenisey and Müge Cantekin.**

Ofisimizde İşe Başlayanlar

Bilkent Üniversitesi öğretim üyelerinden **Osman Zaim**, Çocuk İşçiliğiyle Mücadele Programı IPEC Teknik Danışmanı olarak, **Serdar Kesler** de İdari Asistan olarak göreve başladılar.

New Staff at ILO Ankara Office

Oman Zaim of Bilkent University has joined the IPEC project as Chief Technical Advisor along with **Serdar Kesler** also joined the project as Administrative Assistant.

YENİ İNGİLİZCE ILO YAYINLARI - NEW ILO PUBLICATIONS

Policies for Small Enterprises. Creating the right environment for good jobs

Küçük İşletmelere Yönelik Politikalar:
İyi iş için uygun ortamın yaratılması
Gerhard Reinecke ve Simon White

2004, 220 s.
ISBN 92-2-113724-4

Küçük ve orta boy işletmelerin (KOBİ'ler) gelişmesi, istihdam yaratılmasında ve yoksulluğun azaltılmasında önemli bir rol oynayabilir. Gelişmekte olan birçok ülkede hükümetler salt bu nedenle KOBİ'leri desteklemek için çaba göstermişlerdir. Bu arada, milyonlarca insan düşük ücretlerin ödendiği, sosyal güvenliğin çok sınırlı kaldığı ya da hiç olmadığı ve tehlikeli çalışma koşullarına maruz kaldıkları KOBİ'lerde çalışmaktadır. Bu paradoks, KOBİ'lerin gelişmesine yardımcı olup bu işletmelerdeki iş koşullarını iyileştirmeye yönelik politikalar ve düzenlemelerle, sonuçta yanlılık gösteren ve büyümeyi bastıran pratik uygulamalar arasındaki çelişkiden kaynaklanmaktadır.

Bu kitap KOBİ teşvik girişimlerinin ötesinde, bu işletmelerin faaliyetlerini çevreleyen genel politikaları ve düzenlemeleri çözümlenmektedir. Şili, Gine, Pakistan, Peru, Güney Afrika, Tanzanya Birleşik Cumhuriyeti ve Viet Nam gibi ülkelerde yapılan araştırmaları temel alan çalışma, ülkelerdeki ticaret ve vergi yasalarını, çalışma yaşamına ilişkin düzenlemeleri ve genel olarak ticari ve finansal politikaları incelemekte, bütün bunların KOBİ sektörüne dolaylı ve doğrudan etkilerini değerlendirmektedir. Yazarlar, bu araştırmadan dersler çıkararak sektörde reform için belli başlı ilkeleri özetlemektedirler. Bu arada, iletişim ve saydamlığa, ülkeye özgü yasa ve yönetmeliklere ve halen mevcut cinsiyet temelli eşitsizliklere özel vurgu yapılmaktadır. Bu yaklaşım, salt daha fazla iş yaratılmasının ötesinde, aynı zamanda daha kaliteli iş imkanları yaratılması üzerinde durmaktadır.

Çalışmada sunulan bulgular, yukarıda sıralanan yedi ülkenin dışında da uygulanabilecek özelliindedir ve dünyanın neresinde olurlarsa olsunlar, politikaları belirleyenlerin, kalkınma alanında çalışanların ve araştırmacıların bu bulgulara eğilmelerinde yarar vardır.

Investing in every child.

An economic study of the costs and benefits of eliminating child labour

Her çocuğa yatırım.

Çocuk işçiliğini ortadan kaldırmanın maliyet ve yararları üzerine ekonomik bir araştırma

2004, 148 s.
ISBN 92-2-115419-X

Bu çalışma, gelişmekte olan ve bir geçiş süreci yaşayan dünyada çocuk işçiliğinin ortadan kaldırılmasının ekonomik maliyetini ve yararlarını entegre biçimde değerlendiren ilk çalışmadır. Çalışmada ulaşılan sonuca göre çocuk işçiliğinin ortadan kaldırılmasına yönelik kampanyanın ardında güçlü ekonomik gerekçeler vardır. Çalışma, bu amaca ulaşmada hangi miktarda kaynak gerektiğini, ülkelerin çocuk işçiliğini kaldırıp çocukları eğitime yönlendirmeleri durumunda hangi ekonomik sonuçların ortaya çıkacağını ortaya koyarak yeni bir çerçeveye sunmaktadır.

Çalışma somut politika reçeteleri vermemekte, ancak bu alanda politikalar geliştirip bu politikaları benimsetmeye çalışanlara genel eylem modelleri ve değerli bilgiler sunmaktadır. Bu programın bileşenlerini, eğitim imkanlarının sunulması, gelir transferleri ve okul dışı müdahaleler oluşturmaktadır. Söz konusu girişimler ve müdahaleler, zorla çalıştırma, fuhuş ve tehlikeli işler dahil çocuk işçiliğinin en kötü biçimlerinin acilen ortadan kaldırılmasına yöneliktir. Çalışmanın bir diğer önemli yanı da, çocuk işçiliğinin ortadan kaldırılmasıyla sağlık alanında elde edilecek kazanımlara ekonomik değer biçmesidir.

Bu çalışmada okurlara sunulan ILO hesaplamaları, çocuk işçiliğinin ortadan kaldırılmasının getirisi yüksek bir küresel yatırım olduğunu açıkça göstermektedir. Gerçekten de, altından kalkılabilir bir maliyetle, dünyanın bütün bölgelerinde büyük ilerlemeler ve yararlar sağlanması mümkündür.

Concepts and Strategies for Combating Social Exclusion. An overview

Sosyal Dışlanmayla Mücadelede Kavramlar ve Stratejiler:

Genel bir Bakış

Jordi Estivill

2003, ix+131 s.

ISBN 92-2-113652-3

Dünyada milyonlarca insan sosyal dışlanma ve yoksulluk içindedir. Bu, tüm insanlığı etkileyen ve yakın zamanda ortadan kalkması mümkün görünmeyen ciddi bir durumdur. Bu kitap, sosyal dışlanma denilen olgunun önemini giderek kavrandığına işaret ederken, kavrama ve kavrama karşılık düşen olgunun günümüz dünyasının ekonomik ve sosyal koşullarında nasıl yaygınlaştığına ilişkin değerli arka plan bilgileri vermektedir. Çalışma sosyal dışlanmaya karşı mücadelede başvurulabilecek stratejileri tanımlamakta; bu olguyu saptamakta, çözümlemekte ve daha görünür hale getirmekte kullanılabilecek yolları anlatmaktadır.

Kitap, ayrıca, bir dizi öznen ve bunların girişimlerinden de ayrıntılı biçimde söz etmektedir: uluslararası kurumlar ve ağlar, hükümetler ve kamu yönetimleri, işçi ve işveren kuruluşları, gönüllü dernekler, sosyal ekonomi, yurttaş ve topluluk girişimleri bunlar arasında yer almaktadır. Çalışma, bunlara ek olarak, sosyal dışlanmaya karşı mücadelede başvuru alan yeniden üretici, hafifletici, önleyici ve kuratıcı stratejiler arasındaki ayrımları vurgulamakta ve bir dizi yönlendirici ilke özetlemektedir.

Minimum Income Schemes in Europe

Avrupa'da Aşgari Gelir Uygulamaları

Derleyen: Guy Standing

2003, ix+291 s.

ISBN 92-2-114839-4

Bu yeni çalışma, Batı Avrupa'da devrede olan aşgari gelir uygulamalarında görülen yeni gelişmeleri ve eğilimleri incelemektedir. 21. yüzyılın ilk yıllarında dünyanın en varlıklı ülkelerinde bile, bu ülkelerin bugünkü kişi başına gelir düzeyleri verildiğinde yüzyıl önceki sosyal düşünürlerin tahmin bile edemeyecekleri bir yoksulluk görülmek-

tedir. Buna karşın yoksulluğun ortadan kaldırılmasının ekonomik ve sosyal politikaların başlıca hedefi olduğunu belirten birçok ülke vardır. Kitap, günümüz politikalarının bu alanda genellikle nasıl yetersiz kaldığını açıklamakta, ülkelerin neden özel olarak yoksullara yönelik seçici yardım sistemleri yerine ücret eşitsizliklerini azaltıp herkesi yardım kapsamına alacak sistemlere yönelmeleri gerektiğini ortaya koymaktadır. Çalışma, ülkeler arası karşılaştırmaların yanısıra bugün Fransa, Portekiz, İtalya, Finlandiya, İrlanda, Belçika ve Yunanistan'da geçerli olan aşgari gelir uygulamalarının çözümlemesini de içermektedir.

Global Employment Trends 2004

Küresel İstihdam Eğilimleri 2004

2004, 32 s.

ISBN 92-2-115107-7

Bu raporun ilki 2003 yılı Ocak ayında yayınlandığında, ekonomideki yavaş toparlanma bir kez daha küresel istihdam düzeyindeki gerilemeyle sonuçlanmıştı. Yeni rapor ise, dünyada bugünkü işgücü piyasası eğilimleri hakkında değerli çözümler içermektedir. En yeni bilgilerin yer aldığı rapor, bugün birçok işçiyi etkileyen gerilemeye yol açmış olması muhtemel etmenlere ışık tutmaktadır.

2003 yılında ekonominin kendini yavaş toplaması, İleri Düzeyde Akut Solunum Sendromu (SARS) ve bunun turizm üzerindeki etkileri, Irak'ta sürmekte olan çatışmalar ve tüm dünyayı saran terörizm tehdidi, dünyayı bölgeler itibarıyla farklı düzeylerde etkilemiştir. Rapor, bu durumdan en fazla zararlı çıkanların, özellikle gelişmekte olan ülkelerde, bir kez daha kadınlar ve çocuklar olduğunu ortaya koymaktadır. Latin Amerika ve Karayipler, Doğu Asya, Güneydoğu Asya, Güney Asya, Orta Doğu ve Kuzey Afrika, Sahra Güneyi Afrika, ekonomileri geçiş sürecinde olan ülkeler ve sanayileşmiş ülkeleri kapsayan rapor, her bölge ve ekonomik kesim için işgücü piyasasında ortaya çıkan farklı özellikler ve sorunlar üzerinde yoğunlaşmaktadır.

Rapor istihdamda görülen küresel gerilemeye katkıda bulunan çeşitli etmenleri ele almaktadır. Bu etmenlerin arasında enformel ekonomideki istihdam artışı, enformasyon ve iletişim teknolojisinde istihdamın azalması, bu arada seyahat ve turizm sektörü ile ihracatta ve emek yoğun imalat sanayilerinde ortaya çıkan iş kayıpları yer almaktadır. Finansal durumları kırılgan olan ülkelerle silahlı çatışma ve şiddet olaylarına sahne olan ülkelerde de işsizlik ve yoksulluk yaygınlaşmaktadır.

Online okumak isterseniz: <http://kilm.ilo.org/GET2004/DOWNLOAD/trends.pdf>

Global Employment Trends for Women 2004

Küresel Kadın İstihdamı Eğilimleri 2004

Bugün dünyada önceki dönemlere göre daha fazla sayıda kadın çalışmaktadır. 2003 yılında, tüm dünyada çalışan 2.8 milyar kişinin 1.1 milyarı, yani yüzde 40'ı kadınlardı. Bu, çalışan kadın sayısının son 10 yılda 200 milyon kadar arttığını göstermektedir. Ancak bütün bunlara karşın işsizlik bugün de kadınlar arasında daha yaygındır, kadınlara erkeklere göre daha düşük ücretler ödenmektedir ve tüm dünyada bir işte çalıştığı halde yoksul olan 550 milyon kişinin yüzde 60'ını kadınlar oluşturmaktadır.

Küresel Kadın İstihdamı Eğilimleri 2004, işgücü piyasası ile ilgili 7 göstergeye ilişkin çözümlerden hareketle, kadın istihdamında görülen bu önemli artışa, kadınların sosyo-ekonomik bakımdan gerçek anlamda güçlenmeleri, ücret eşitliği ve diğer haklardan eşit biçimde yararlanma gibi olumlu ilerlemelerin eşlik etmediğini göstermektedir. Kısacası, çalışma dünyasında gerçek anlamda eşitlik henüz uzaklardadır.

Online okumak isterseniz: <http://kilm.ilo.org/GET2004/DOWNLOAD/trendsw.pdf>

ILO yayınları ILO Ankara Enformasyon Merkezi kanalıyla satın alınabilir.

ILO'nun satıştaki yayınlarını incelemek için www.ilo.org/public/english/support/publ/books.htm adresini ziyaret edebilirsiniz.

ILO Ankara Enformasyon Merkezi

Pazartesi ile Perşembe günleri arası 14:00 - 17:00, ve Cuma günü 09:30 - 12:30 saatlerinde açıktır.

ILO yayınları ve iş hayatı ile ilgili başka kurumların çeşitli yayınları hizmetinize sunulmuştur ve ödünç alınabilir.

Adres: Ferit Recai Ertuğrul Caddesi No.4, 06450 Oran • ANKARA

Tel: (0.312) 491-9890 • Faks: (0.312) 491-9945 • e-posta: ankara@ilo.org • www.ilo.org

Hazırlayan: Ayşe Selçuk-Gençer